

Die Moorsoldaten

(„Píseň vojáků z rašelinišť“)

V březnu 1933 se první koncentrační tábory v Německu začaly rychle plnit.

Ministerstvo vnitra začalo proto hledat nová místa pro umístění politických odpůrců NSDAP.

Počínaje červnem 1933 byly ve městech Börgermoor, Esterwegen a Neususturm - v severozápadní oblasti rašelinišť Německa - vybudovány první takzvané kasárenské tábory. Tato oblast ležela mimo průmyslová centra a poskytovala dostatek příležitostí k tomu, aby vězni pracovali na údajně veřejně prospěšných projektech zahrnujících kultivaci okolních pustin a mimo zájem veřejnosti. Tábory v Esterwegenu a Börgermoor patřily k největším v Německu, větší byl tehdy jen bavorský koncentrační tábor Dachau.

Börgermoor byl původně postaven v červnu 1933 pro 1000 vězňů, většinou členů politického dělnického hnutí především z Porúří a Porýní. V roce 1934 byl uzavřen jako koncentrační tábor. Ačkoli byli nacisty označeni jako Vaterlandsverräter (zrádci), mnozí z těchto vězňů byli strážci nuceni zpívat „vlastenecké“ nebo nacistické písně jako akt ponížení. Museli zpívat při pochodu do tábora nebo při příjezdu. Mnoho nově příchozích slyšelo v souvislosti s tímto hudebním pozdravným rituálem následující prohlášení: „Človče, tady je peklo! Už tě naučili zpívat? Život v táboře v Börgermooru by se skutečně ukázal být pro mnoho vězňů hudebním peklem. Při zavolání, během pochodů, cvičení a během nucených prací dozorcí pravidelně nařizovali zpěv písní jako paralelu jejich vlastních vojenských tradic.

Při různých příležitostech dozorcí úmyslně nařídili politickým vězňům, aby zpívali dělnickou píseň „Internacionála“. Zpěváci měli zneuctít tuto tradici bohatou píseň dělnického hnutí prostřednictvím kontextu svého vystoupení. Tyto příkazy také představovaly příležitost pro špatné zacházení ze strany dozorců. Po uposlechnutí takového rozkazu se jeden vězeň setkal s pohotovým úderem pěstí do obličeje. To přišlo s radou, že by pro něj bylo lepší naučit se nacistickou „Horst-Wessel-Lied“ nazpaměť. Dalším příkladem byla satirická píseň 'Ich bin ein Jude, kennt ihr meine Nase?' (Jsem Žid, znáš můj nos?), antisemitská variace na pruskou státní hymnu „Preußenlied“ (Píseň o Prusku). Zpěv této písně měl za cíl očernit židovské vězně. V roce 1933 ji musel zpívat starší židovský prodavač, když klečel v záchytných kasárnách. Poté musel recitovat obscénní text na způsob modlitby. Oplzlé písně s obscénním obsahem měly navíc zesměšňovat skromnost vězňů, zejména ženatých mužů a otců.

Tyto formy zpěvu na povel, jehož prostřednictvím byli vězni zesměšňováni a ponižováni, lze porovnat s dobrovolným zpíváním během volného času a hodin bez dozoru. Takový zpěv mohl vězňům nejen poskytnout pocit společenství a identity, ale mohl se stát i zdrojem síly. Dokonce i ty nejjednodušší melodie mohou odemknout pozitivní psychologickou funkci zpěvu. Právě písní mohli vězni, kteří měli vymalovat nemocniční interiér tábora, vyjádřit radost ze života a optimismus navzdory podmínkám tábora.

Proti tomu vězni vzpomínali na zavražděné oběti nacistů písněmi jako „Ich hatt einen Kameraden“ (Měl jsem soudruha), které napsal Ludwig Uhland v září 1809. To byl také způsob, jak explicitně formulovat svou obžalobu režimu. V Börgermooru začali vězni zpívat tuto píseň v roce 1933 poté, co SS zastřelili vězně v nedalekém koncentračním táboře Esterwegen. Spolu se známou dělnickou písní Moorsoldatenlied („Píseň vojáků z rašelinišť“) se také zpívala na protest proti zprávě, že 30. listopadu 1933 bylo v Kolíně nad Rýnem popraveno šest komunistů.

Vězni byli obzvláště hrdí na píseň jako Moorsoldatenlied ('Píseň vojáků z rašelinišť'), které vytvořili soudruzi ve vlastních řadách:

TEXT písňě:

Wohin auch das Auge blicket
Moor und Heide nur ringsum
Vogelsang uns nicht erquicket
Eichen stehen kahl und krumm
Wir sind die Moorsoldaten
Und ziehen mit dem Spaten
Ins Moor
Wir sind die Moorsoldaten
Und ziehen mit dem Spaten
Ins Moor
Hier in dieser öden Heide
Ist das Lager aufgebaut
Wo wir fern von jeder Freude
Hinter Stacheldraht verstaut
Wir sind die Moorsoldaten
Und ziehen mit dem Spaten
Ins Moor
Wir sind die Moorsoldaten
Und ziehen mit dem Spaten
Ins Moor
Morgens ziehen die Kolonnen
Durch das Moor zur Arbeit hin
Graben bei dem Brand der Sonne
Doch zur Heimat steht der Sinn
Wir sind die Moorsoldaten
Und ziehen mit dem Spaten
Ins Moor
Wir sind die Moorsoldaten
Und ziehen mit dem Spaten
Ins Moor
Auf und nieder geh'n die Posten
Keiner, keiner kann hindurch
Flucht wird nur das Leben kosten
Vierfach ist umzäunt die Burg
Wir sind die Moorsoldaten
Und ziehen mit dem Spaten
Ins Moor
Wir sind die Moorsoldaten
Und ziehen mit dem Spaten
Ins Moor
Doch für uns gibt es kein Klagen
Ewig kann nicht Winter sein!
Einmal werden froh wir sagen
Heimat du bist wieder mein!
Dann zieh'n die Moorsoldaten
Nicht mehr mit dem Spaten
Ins Moor
Dann zieh'n die Moorsoldaten
Nicht mehr mit dem Spaten
Ins Moor

Český text:

Kam se oko podívá
Vřesoviště a vřesoviště prostě všude kolem
Vogelsang nás neosvěží
Duby stojí holé a křivé
Jsme Maurští vojáci
A tahat rýčem
Do vřesoviště
Jsme Maurští vojáci
A tahat rýčem
Do vřesoviště
Tady v tomto neplodném vřesovišti
Tábor je postaven
Kde jsme daleko od jakékoli radosti
Uložený za ostnatým drátem
Jsme Maurští vojáci
A tahat rýčem
Do vřesoviště
Jsme Maurští vojáci
A tahat rýčem
Do vřesoviště
Kolony odjíždějí ráno
Přes vřesoviště do práce
Kopání v žáru slunce
Ale smysl je směrem k domovu
Jsme Maurští vojáci
A tahat rýčem
Do vřesoviště
Jsme Maurští vojáci
A tahat rýčem
Do vřesoviště
Stráže chodí nahoru a dolů
Nikdo, nikdo nemůže projít
Útěk vás bude stát jen život
Zámek je čtyřikrát oplocený
Jsme Maurští vojáci
A tahat rýčem
Do vřesoviště
Jsme Maurští vojáci
A tahat rýčem
Do vřesoviště
Ale pro nás si není nač stěžovat
Zima nemůže trvat věčně!
Jednou řekneme, že jsme šťastní
Vlasto, jsi zase moje!
Pak se vojáci z vřesovišť pohnou
Už žádný rýč
Do vřesoviště
Pak se vojáci z vřesovišť pohnou
Už žádný rýč
Do vřesoviště